

Liturgie voor de viering van zondag 23 februari 2020: Zevende zondag na Epifanie;
Quinquagesima (=50^e voor Pasen)

Plaats: Ontmoetingskerk
Aanvangstijd: 10.00 uur

Voorganger: ds. Peter van der Schans
Organist: Gert van der Schoor
Lector: Marijke Maris
Kindernevendienst: Groep 1 tot en met 7
Tienervendienst: Groep 8 tot en met Klas 3

Thema: Waar ben je thuis?

Protestantse gemeente te IJsselstein

Protestantse
Kerk

De Paaskaars brandt

Orgelspel vooraf

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

Welkom door de voorganger

- Goede morgen!
- Verbeeldingen Kerk en School dienst
- Thema: Waar ben je thuis?

Thuis (Marinus van den Berg)

Thuis...

Dat is waar mijn ouders waren

Waar ik opgroeide

Mijn vader riep: doe de deur dicht

Mijn moeder pannenkoeken bakte

Waar we op zondagavond kuierden

Lang geleden met het hele gezin

Een stroom van herinneringen

Fijne en minder fijne.

Thuis...

*Dat is waar ik later zelf woonde
Mijn eigen huis
Waar ik kon zingen vals en hardop
Waar ik kon huilen
Waar ik ieder geluid van kende
Waar het stil kon zijn en vol met mensen
Waar aan de muur herinneringen hingen.*

Thuis...

*voor iedere mens is dat een heel verhaal.
Een verhaal van wonen en leven.
Alleen, met een gezin, met zijn tweeën,
man en vrouw,
vriend en vriend,
vriendin en vriendin,
op zoveel wijze wonen mensen en
scheppen zich een thuis.*

Thuis...

*is waar je je veilig voelt,
waar je beschutting vindt,
waar jij jij mag zijn,
waar je steeds welkom bent,
ongelukkig de mens die zo een
thuis mist,
die er geslagen wordt,
die er zijn lichaam niet veilig is,
die vluchten moet
die uit huis moet
die elders een thuis moet vinden.*

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en kort orgelspel

We gaan staan

Groet

Bemoediging:

V: Gelukkig de mens die de God van Jakob tot helper heeft,
wie zijn hoop vestigt op de Heer
A.: *die hemel en aarde heeft gemaakt,
de zee en alles wat daarin leeft,
die altijd trouw is
en recht doet aan mensen die onderdrukt worden.*

V.: Die gevangenen bevrijdt
en die mensen die gebukt gaan onder zorgen weer doet opstaan.

A.: *Die vreemdelingen beschermt en
die mensen die honger hebben brood geeft.*

V.: De Heer is koning tot in eeuwigheid.

We zingen: Intochtslied (staande): Psalm 146:1, 4 en 5

Gebed aan het begin (staande)

Here God:
die ander -
geen vreemde,
een mens als wij,

een mens
even kwetsbaar
even breekbaar,

een mens
even hunkerend
naar licht en geluk,

ontzie hem,
doe hem geen pijn,
een mens als wij,

zie naar hem om,
doe hem recht,
een mens als wij

leven wil hij,
leven zoals ook
wij willen leven.
Laat ons dat samen mogelijk maken.
Amen.

Uit: Medemens 2, pagina 57.

De gemeente gaat weer zitten

We zingen: Lied 419

Smeekgebed, dat we besluiten met het zingen van: *'Heer, ontferm U!'*

*Here God,
om allen die bang zijn alles te verliezen,
die muren om zich heen bouwen
waarachter zij veilig denken te zijn.
Om allen die niet veilig zijn,*

*die zich nergens thuis voelen
 die altijd onderweg zijn,
 altijd op de vlucht en nergens welkom.
 Om mensen die geen moed meer hebben
 om te vechten tegen hun angsten,
 die zo bang zijn voor alles wat anders is,
 dat ze in een ander alleen nog een vijand kunnen zien
 en geen medemens.
 Voor hen die vrede geven, recht doen,
 die het durven opnemen voor mensen
 die in de verdrukking zijn geraakt.
 Die niet bang zijn voor mensen die de baas zijn,
 maar die trouw blijven aan zichzelf en aan U.
 Zo bidden en zingen we samen:*

...

We zingen het loflied: Lied 286

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord

*Hoor ons God, nu wij samen zijn
 en in geloof naar hier gekomen.
 Wees aanwezig in ons midden,
 maak ons open voor Uw woord
 en wakker het vuur aan van ons geloof,
 van onze hoop en onze liefde.
 Maak van ons mensen,
 die met hart en ziel uw vrede zoeken
 en elkaar vergeven zoals U ons vergeeft.
 Spreek ook vandaag Uw verlossend woord.
 Wees kracht en troost voor jong en oud
 en ontferm U over vriend en vreemde.
 Zet ons op weg naar elkaars geluk,
 en mag in onze vriendschap
 Uw verbond van vrede zichtbaar worden.
 Laat ons leven in Jezus' Geest
 en wees onze gids op de weg
 naar een nieuwe toekomst.
 Amen.*

Gesprek met de kinderen

Samuel maakt Saul koning. Saul wordt voorgesteld aan het volk en het volk is blij met een koning.

Laat de afbeelding zien van koning Willem-Alexander.

- Weten de kinderen wie dit is? Kunnen ze iets over hem vertellen?
- Waarom werd Willem-Alexander koning?
En hoe werd hij koning? Wat gebeurde er toen?

- Laat de afbeelding zien van koning Willem I.

- Weten de kinderen wie dit is?
- Vertel hun dat dit de eerste koning van Nederland is.
- Kennen de kinderen de eerste koning van Israël?
Of anders misschien een andere koning van Israël?
- Waarom hij de eerste koning werd en hoe dat gebeurde, horen jullie in de kinderdienst.

We zingen met de kinderen: Lied 224

Het licht wordt door de kinderen meegenomen

Schriftlezing: Exodus 2:11-25 (NBV)

Rechter

11 Toen Mozes volwassen geworden was, zocht hij op een dag de mensen van zijn volk op. Hij zag welke zware dwangarbeid ze verrichtten en was er getuige van dat een Hebreëer, een volksgenoot van hem, door een Egyptenaar werd geslagen. 12 Hij keek om zich heen, en toen hij zag dat er niemand in de buurt was sloeg hij de Egyptenaar dood; hij verborg hem onder het zand.

Wetgever

13 De dag daarop zag hij hoe twee Hebreeuwse mannen met elkaar op de vuist gingen. ‘Waarom sla je iemand van je eigen volk?’ vroeg hij aan de man die begonnen was. 14 Maar die antwoordde: ‘Wie heeft jou als leider en rechter over ons aangesteld? Wou je mij soms ook doodslaan, net als die Egyptenaar?’ Mozes schrok, hij dacht: Dan is het dus toch bekend geworden! 15 Toen de farao ervan hoorde, wilde hij Mozes laten doden. Daarom vluchtte Mozes voor de farao. Zo kwam hij in Midjan terecht, en daar ging hij bij een put zitten.

Helper

16 De priester van Midjan had zeven dochters. Zij kwamen daar water putten en vulden de drinkbakken om de schapen en geiten van hun vader te drinken te geven. 17 Maar er kwamen ook herders, die hen wilden weggagen. Daarop schoot Mozes hun te hulp en gaf het vee te drinken. 18 Toen ze thuiskwamen, vroeg hun vader, Reüel, hoe het kwam dat ze die dag zo snel terug waren. 19 ‘Er was een Egyptenaar die ons te hulp kwam tegen de herders,’ antwoordden ze, ‘en hij heeft ook water voor ons geput en de dieren te drinken gegeven.’ 20 ‘En waar is hij nu?’ vroeg hun vader. ‘Waarom hebben jullie die man daar achtergelaten? Nodig hem uit om te komen eten.’ 21 Mozes liet zich overhalen om bij die man te blijven, en deze gaf hem zijn dochter Sippora tot vrouw. 22 Zij bracht een zoon ter wereld, en Mozes noemde hem Gersom, ‘want,’ zei hij, ‘ik ben een vreemdeling geworden, ik woon in een land dat ik niet ken.’

God

23 Jaren gingen voorbij, en de koning van Egypte stierf. Maar de Israëlieten gingen nog altijd onder dwangarbeid gebukt. Ze klaagden luid en hun hulpgeroep steeg op naar God. 24 God hoorde hun jammerkreten en dacht aan het verbond dat hij met Abraham, Isaak en Jakob had gesloten. 25 Hij zag hoe de Israëlieten leden en trok zich hun lot aan.

We zingen: Lied 941

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Waar ben je thuis? Voor veel mensen is het heel gewoon om naar huis te kunnen gaan; een plek waar je thuis bent. Maar er zijn ook heel veel mensen die daar alleen maar van kunnen dromen; die misschien helemaal geen thuis hebben. Vluchtelingen bijvoorbeeld, of de dak- en thuislozen, die zomer en winter op straat moeten leven. En er zijn mensen die thuis niet meer welkom zijn. Dat kan gebeuren bij verslaafden of mensen die in de gevangenis hebben gezeten, de gedetineerden. Er kunnen allerlei redenen zijn waarom iemand moeite heeft zich (weer) thuis te voelen. Of misschien helemaal geen thuis meer heeft.

Hoe zit dat bij Mozes? In het verhaal over hem in Exodus blijkt, dat Mozes een man van verschillende achtergronden en culturen is. Hij is een Hebreëer, met Joodse wortels. Maar hij wordt opgevoed aan het Egyptische hof. Dan moet hij vluchten naar Midjan – dat is ten Oosten van de Sinäï – woestijn. Ook daar snuift hij van de regionale cultuur. Mozes is een kind van twee culturen en gaat op de vlucht naar weer een andere cultuur. In zekere zin heeft hij zich daar in Midjan gevestigd, maar betekent dat ook dat hij er thuis is?

De verteller van Exodus brengt op een speciale manier in beeld hoe Mozes optreedt en hoe hij in Midjan terecht komt. Daarmee bereidt hij de bijzondere opdracht die Mozes zal krijgen van God langzaam maar zeker voor. Mozes zal het volk van God gaan redden. Maar dat gaat niet vanzelf.

Mozes kwam eerst als **rechter** naar voren.

Mozes ziet, dat een Egyptenaar een Hebreeuwse slaaf slaat; iemand van zijn eigen volk dus. Het lijkt dan of Mozes stiekem de Egyptenaar doodslaat en in een soort van driftbui. Maar Mozes is geen heethoofd. Hij kijkt rond en ziet, dat er niemand tussen beide komt. Hij ziet, dat er niemand is die rechtspreekt. En daarom doet hij het. Mozes brengt de israëlitische wet ten uitvoer: wie een mens (dood-)slaat, moet ter dood worden gebracht. De toekomstige redder is daarmee ook een rechter. Hij springt in waar het recht krom wordt gemaakt.

Mozes kwam ook al als **wetgever** naar voren.

Mozes grijpt in als twee Hebreeuwse slaven met elkaar vechten. Hij treedt op met gezag, met autoriteit. Hij heeft het recht om te bepalen wat zijn stamgenoten hebben te doen en te laten. De toekomstige redder is dus ook een wetgever voor zijn volk, iemand die de leefregels mag geven.

En Mozes kwam tenslotte ook al als **helper van zwakken** naar voren.

Mozes moet naar Midjan vluchten, ergens ten oosten van de Sinai-woestijn. Hij moet vluchten om de weerstanden bij zijn eigen mensen en bij de farao.

Daar in de woestijn is een waterbron van levensbelang. Je kunt er dus stevige ruzie om krijgen. Vooral de zwakken, die niet de vermogens hebben om voor zichzelf te zorgen, lopen het risico het onderspit te delven. In de wereld van toen waren vrouwen een bedreigde groep. Ze waren typerend voor alle groepen in de samenleving die kwetsbaar en afhankelijk van anderen zijn. Mozes helpt de vrouwen; hij helpt de zwakken in de samenleving.

De toekomstige redder is ook een helper van zwakken.

Maar intussen is Mozes niet thuis. Zo kun je tenminste opmaken uit de woorden van de verteller. Mozes noemt zichzelf een vreemde. Hij zegt: “*ik ben een vreemdeling geworden, ik woon in een land dat ik niet ken.*” En je leest het ook af aan de naam die zijn zoon krijgt: *Gersom*, dat betekent: *vreemde daar*.

En terugkijkend is het tot nu toe een geschiedenis van vervreemding: het volk komt in het vreemde Egypte; Mozes vlucht naar het vreemde Midjan; en dan geeft hij zijn kind ook nog een naam die daar op slaat.

Er komt nog bij dat er ook steeds sterker een vervreemding van God merkbaar is. Het lijkt wel of God weg is gegaan uit de geschiedenis. Er is onderdrukking en slavenarbeid. Er zijn moordpartijen, zelfs op jonge kinderen. En ook verder maken de mensen het elkaar lastig: niet alleen tussen Israëlieten en Egyptenaren, maar ook tussen Israëlieten onder elkaar. Het lijkt te gaan veranderen als de koning van Egypte sterft. Zou het echt wat gaan uitmaken? Nee, toch niet: “... *de Israëlieten gingen nog altijd onder dwangarbeid gebukt.*” En er klinken rauwe kreten uit de diepte; noodkreten. Alsof God en mensen vreemden voor elkaar zijn geworden. Alsof je niet meer thuis kunt zijn bij God.

Zo leeft Mozes in verschillende werelden: de zichtbare wereld van de Egyptische macht en de Hebreeuwse wereld van ellende, met een God die zijn naam nog niet bekend heeft gemaakt.

Toch is God actief bezig. God hoort de jammerklachten. God hoort de noodoproep. Want door de vlucht naar Midjan is Mozes al aangekomen in het gebied waar God hem in dienst gaat nemen. Daar in Midjan wordt hij straks geroepen om leiding te geven aan de redding van zijn volk. Zo merken we: God is al aan de gang om mensen te redden en te helpen. Op de achtergrond is hij bezig. Kijk je alleen maar naar de buitenkant, dan lijkt het een hopeloze bende. Maar kijk je verder, dan zie je dat God bezig is.

Nog steeds geldt: Mozes is niet thuis. Hij is in een vreemd land gekomen. En zijn zoon heet 'vreemde daar'. Ook al heeft hij familie die hem binnenhaalt; ook al heeft hij vrouw en kind – het blijft vreemd.

Hoe ga je daar mee om? Hoe kijk je aan tegen Mozes, tegen een asielzoeker, een vluchteling? En dan nog eentje die een verleden heeft: hij sloeg iemand dood. Hij was in conflict gekomen met anderen; met het gezag en met zijn volksgenoten. Is zo iemand welkom? Verdient hij de status van asielzoeker en later van vluchteling?

Je kunt zeggen: *Mozes koos er zelf voor om naar Midjan te gaan; hij moet niet zeuren dat hij daar een vreemdeling is. Of: De schoonvader van Mozes had hem gewoon terug moeten sturen naar Egypte. En: Eens een crimineel, altijd een crimineel. Of ook: Er komen er veel te veel.* Waarom moeten wij hen gastvrijheid geven? Waarom moeten wij hen een thuis geven? Er kan bij ons iets ontstaan van: we zijn niet meer thuis in ons eigen thuis. We worden vreemden in onze eigen omgeving. Andere mensen, andere kleuren, andere gedachten, andere geloofsovertuigingen, andere gewoonten.

En dan zijn asielzoekers niet welkom. Dan doe je er alles aan om hen weg te krijgen. Of in elk geval zo min mogelijk. En liever ook niet dicht bij jou.

Ik kan daar wel iets van voorstellen.

Maar toch is het schrijnend als je ziet waar mensen vandaan komen. Als je de verhalen hoort van Syriërs, Somaliërs, anderen. Dan is er sprake van geweld en onderdrukking. Dan worden mensen gemuilkorfd en is er geen vrije uiting van meningen en van overtuigingen. Dan is er 24/7 angst en onzekerheid. Dan kun je je – als je je een beetje probeert in te leven – voorstellen dat mensen vluchten. Een goed heenkomen zoeken. Dat ze bij ons aankloppen om veiligheid en vrede.

Misschien zitten er wel van die Mozes – mensen tussen. Mensen die door God gebruikt gaan worden voor belangrijke taken. Die als helpers en redders onder ons komen leven en werken. Die opbloeien door de rust en de ruimte die we bieden. Die intens gaan stralen van de liefde die we uitdragen. Misschien zijn het medemensen als de Samaritaan uit het verhaal van Lucas waar ik het donderdag over had met de kinderen van De Pijler. En waar al die verwerkingen hier nog van hangen. Maar ook als het hele gewone mensen zijn, dan nog zijn ze welkom. En ons thuis zijn is niet allereerst afhankelijk van ons stukje eigen grond – de aarde is voor iedereen. En ons thuis is niet afhankelijk van onze natie, ons volk. God is verbonden met alle mensen. En daarom zijn wij dat ook met anderen. Dat gaat boven onze natie uit. En de ruimte om te leven en te werken is Gods geschenk aan ons allen. En het is onze uitdaging en verantwoordelijkheid de aarde tot thuis te maken voor ieder. Waar dan ook!

Thuis zijn zit bovendien in allerlei dingen. Iemand als Marinus van den Berg geeft daar goede woorden aan:

‘Thuis voor elkaar’

Wij kunnen voor elkaar een thuis zijn.

Als wij luisteren naar elkaar.

Als wij er mogen zijn zoals we zijn.

Als verdriet en spanning erkend worden.

Als kwetsbaarheid ruimte krijgt.

*Een gebaar, een woord van begrip
kan een thuis scheppen.
Thuis is meer dan een woning.
Thuis is meer dan een tehuis.
Thuis is meer dan een onderkomen.*

*Thuis is mensen die elkaar verstaan.
Thuis is mensen die elkaar steunen.
Soms is thuis ook dat heimwee,
dat diepe verlangen eens thuis te zullen
komen waar geen pijn en geen verdriet,
geen eenzaamheid en vervreemding meer zal zijn.*

Amen.

Meditatief moment: orgelspel

We zingen: Gezang 28 (uit 'Zij zingen zich een weg' van Hans Bouma; op de melodie van Lied 749)

DIENST VAN HET ANTWOORD

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

God,
De aarde is zo groot,
groot genoeg
voor alle mensen
om ergens thuis te zijn.
Toch moeten veel mensen
vluchten voor oorlog,
hebben veel mensen niet
een dak boven hun hoofd.
God, laat hen niet alleen!
Help hen een thuis te vinden
waar het warm en goed is.
Help ons een thuis te maken
dat we delen met anderen.

Delen van de bloemengroet

Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug

Inzameling van de gaven

Eerste collecte (zwarte zak):

Tweede Collecte (groene zak): is bestemd voor het werk van de kerk

Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche ophalen.

AAN HET EINDE

We zingen (staande) slotlied: Psalm 107:1, 2 en 4

Uitzending

Zegen

(Zegen van Ingeborg Keijzer)

De zegen van God omringt jou wanneer je het bekende moet verlaten....

De zegen van God is jou nabij wanneer je op de vlucht bent voor wie of wat dan ook....

De zegen van God draagt jou, wanneer alles bij je handen afbreekt en het aankomt op volhouden...

De zegen van God beschermt jou wanneer gevaar op je afkomt.....

De zegen van God gaat als de zon over jou op....

De zegen van God doet jou thuis komen...

Gemeentezang: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)

Orgelspel

Inzameling van de gaven bij de uitgang voor duurzame investeringen in ons kerkgebouw